

Cienījamie klātesošie – kolēģi, viesi!

Ikviens cilvēks atstāj savas dzīves pēdu nospiedumus – cilvēku sirdīs un Latvijas vēstures lappusēs.

Šos pēdu nospiedumus mēs saskatām tikai pēc laika – kad cilvēka vairs nav starp mums.

Mēs pieminam un atceramies, jo atmiņas stiprina mūs. Tās atgādina par mūsu spēju, par mūsu gribasspēku, par mērķtiecību, kas vedusi mūs uz vienotu un brīvu Latviju.

Par Franci Trasunu mēs runājam kā par vienu no mūsu izcilākajām vēsturiskajām personībām. Viņš ar savu dzīvi un darbiem ir kļuvis par Latgales identitātes un Latvijas apvienošanās simbolu.

Trasuns ne tikai bija izcils garīdznieks, bet arī deva būtisku ieguldījumu latviešu tautas politiskajā un sabiedriskajā dzīvē, aktīvi cīnoties par Latgales vietu Latvijas valstī un par tās kultūras saglabāšanu. Viņa drosme kritizēt baznīcas vadību un gatavība zaudēt priesteru statusu apliecināja viņa nelokāmo apņēmību aizstāvēt Latgales un latviešu tautas intereses.

Francis Trasuns, kura 160. dzimšanas dienu mēs šogad svinam, 1920. gadā tika ievēlēts Satversmes sapulcē un vēlāk turpināja savu politisko darbību arī 1. un 2. Saeimā. Reiz debatēs sakarā ar Likumu par darba laiku Trasuns ir teicis: *“Vai mēs gribam iet evolūcijas ceļu vai revolūcijas ceļu. [..] Kungi, man liekas, revolūcijas ceļu diezgan; vajaga stāties pie patiesa darba.”*

Līdz tam brīdim, kad Francis Trasuns teica šos vārdus, viņš jau bija paspējis pirmais ierosināt jautājumu par kopīgas latgaliešu un latviešu ortogrāfijas izstrādāšanu un pirmais nodēvēt Latgales latviešus par latgaliešiem. Trasuns cīnījās pret Latgales pārpoļošanu un pārkrievošanu, izceļot latgaliešu valodas un kultūras nozīmību.

Pēc Trasuna ierosinājuma tika dibināti pirmie latgaliešu kooperatīvi un sabiedriskās organizācijas. Trasuns sniedza lielu ieguldījumu latviešu tautas politiskajā un sabiedriskajā dzīvē, īpaši Latgales atmodas kontekstā, kad 1917. gadā Rēzeknē tika sasaukts pirmais Latgales kongress un tajā pieņemta rezolūcija par nepieciešamību Latgalei apvienoties ar pārējo Latviju.

Jā, evolūcijas ceļš ir mierīgāks un saudzīgāks pret tautu un iedzīvotājiem, taču Trasuna dzīvesstāsts ir atgādinājums tam, ka reizēm nepieciešama revolūcija, lai notiktu attīstība.

Tāpēc arī šobrīd, kad mums kaimiņos joprojām turpinās postošais karš, kad ik dienu mūs nomāc dezinformācijas plūsma, es gribu lūgt visus klātesošos – turēsimies uz evolūcijas ceļa, mierīgi veidojot mūsu valsti par labu vietu, kas paliks mantojumā mūsu bērnu bērniem, bet sirdī paliksim revolucionāri, drosmīgi turoties pie patiesības un nebaidoties aizstāvēt savas un savu sabiedroto intereses!

Paldies!